

Kuntien ilmastohankkeet –avustus 2020

Vuonna 2020 ympäristöministeriön
Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelmassa
avustuksen saaneiden hankkeiden tulosten esittelyt

Linkitykset tulokortteihin

1. [Ekokumppanit Oy: Ilmastokylä](#)
2. [Helsingin kaupunki: Taloyhtiöt energiatehokkaiksi alueellisella yhteistyöllä](#)
3. [Imatran kaupunki: Ilmastoviisaat](#)
4. [Staden Jakobstad: Klimatsmarta tillsammans](#)
5. [Joensuun kaupunki: Kokeileva kaupunkiseutu Joensuu](#)
6. [Kaarinan kaupunki: Yritysten ilmastoteot kasvuun ja näkyviin](#)
7. [Karkkilan kaupunki: Kestävän kasvun Karkkila – pienen kaupungin ilmastojohtamismalli](#)
8. [Keravan kaupunki: Toimenpideohjelmat näkyväksi ja osaksi käytännön toimintaa](#)
9. [Keski-Suomen liitto: Maalaisjärkielämää - Ilmastokestävää elämää harvaanasutulla maaseudulla](#)
10. [Lapuan kaupunki: Kestävät –ilmastoyhteistyö](#)
11. [Muhoksen kunta: Geotermisen energian kartoitus ja keskisyvän geoenergian hyödyntäminen](#)
12. [Porvoo kaupunki: Kestävästi töihin](#)
13. [Päijät-Hämeen liitto: Kestävät vaihtoehdot öljylämmitykselle](#)
14. [Turun kaupunki: Taklataan ilmastoahdistus!](#)

1. Ilmastokylä

Ilmastokylä-hankkeessa toteutetaan tulevaisuustaitoja opettava Taloussankari Junior -peli, jossa ilmasto-, talous- ja hyvinvointiteemat havainnollistetaan pelillisyyden keinoja hyödyntäen.

Kohderymänä pelille ovat 4.-5. luokkalaiset. Pelin suunnittelussa huomioitiin sen käytettävyys, opetussuunnitelmaan pohjautuminen ja aktiivinen oppiminen. Opettajille peli ja sen mukana tarjottava opetusta tukeva materiaalipankki tarjoaa valmiin työkalun laaja-alaisten aihealuiden opettamiseen. Pelin toteutti 10Monkeys.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Hankkeessa tuotettiin yhteistyökumppaneiden kanssa alakouluikäisille suunnattu ilmasto- ja ympäristöasioita käsittelevä digitaalinen peli sekä opettajan aineistopankki, missä ilmasto- ja ympäristöteemojen lisäksi käsitellään myös taloustaitoja. Kuluttamisella on merkittäviä vaikutuksia ilmastoon. Lisäksi pelissä käsitellään omaan hyvinvointiin kuuluvia teemoja.
- Oppimiskokonaisuus, eli peli ja aineistopankki yhdessä, koettiin saatujen palautteiden perusteella tarpeelliseksi opettajien suunnalta sekä kohderyhmän lapset tunnistivat ilmastomyönteisiä valinnantekokohtia ja kokivat voivansa vaikuttaa ilmastoasioihin omilla valinnoillaan ja teoillaan.
- Hankkeen pitkäaikaisena vaikuttavuustavoitteena oli, että koululaiset oppivat tunnistamaan oman elämänsä ilmastovaikutuksia ja tekemään positiivisia ilmastotekoja - ilmastoahdistuksesta aktiivisiksi toimijoiksi.
- Oppilaille ja opettajille toteutetussa kyselyssä 100% opettajista vastasi käyttöönoton olevan erittäin tai melko helppoa. Materiaalipankkia pidettiin myös hyvänä. Oppilaskyselyssä 450 oppilasta vastasi, ja heistä 73 % oli pelannut pelin kokonaan. Palautteen perusteella 74 % piti pelin pelaamista tosi tai aika kivana ja peli sai yleisarvosanaksi 3,56 (tähteä) asteikolla 1-5.
- Kokonaisuudessaan hankkeen viestintä onnistui hyvin ja monipuolisesti eri kanavissa. Pelkästään Ekokumppanien Facebook ja Instagram -mainosjaksot tavoittivat yhteensä noin 21 000 henkilöä.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Jatkokehittämismahdollisuuksia pelille ja sen käytölle tunnistettiin jo pelin kehittämisvaiheessa, mm. ottamalla se osaksi Yrityskylä -toimintaa.
- Pelistä voidaan tehdä myös eri kieliversioita, jolloin ilmastoasioiden opettamisen työkaluja on tarjolla muillekin kuin suomen kieltä äidinkielenään puhuville lapsille.
- Pitkäaikaista vaikuttavuutta ei hankkeen aikana päästy arvioimaan, koska peli valmistui vasta hankkeen loppuvaiheessa, mutta sitä tullaan arvioimaan Talous ja nuoret (TAT) toimesta myöhemmin.

Vastuutaho: Ekokumppanit Oy

Muut konsortioon osallistuvat:
Tampereen kaupunki

Hankkeen ulkopuoliset rahoittajat:
Talous ja Nuoret TAT, Nordea Bank Oyj

Kokonaissumma: 83 400 €

Avustusosuus: 50 000 €

Aikataulu: 5/2020-12/2021

Linkki hankkeeseen: [Ekokumppanit](#)

2. Taloyhtiöt energiatehokkaiksi alueellisella yhteistyöllä

Hankkeessa kehitettiin kunnianhimoisesti kokonaan uudenlainen taloyhtiöiden alueellisen yhteistyön toimintamalli, jota pilotoitiin laajasti pääkaupunkiseudulla.

Hanke kokosi yhteen naapuruston hallitukset ja perusti yhteistyöfoorumin, jossa tehdään ohjattua, tavoitteellista ja pitkäjänteistä yhteistyötä taloyhtiöiden kesken energiatehokkuuskärjellä.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Taloyhtiöt energiatehokkaiksi alueellisella yhteistyöllä –hankkeessa onnistuttiin kehittämään uudenlainen taloyhtiöiden alueellisen yhteistyön toimintamalli. Asuinrakennusten energiatehokkuustoimien edistämisen lisäksi hankkeessa kehitetyn naapurustoyhteistyön toimintamallin todettiin olevan myös muuten monien mahdollisuuksien toimintaa, jolla voidaan edistää niin kiinteistöjen kuin asuinalueen kehittämistä.
- Se mahdollistaa aidon vuoropuhelun kiinteistön omistajien ja kaupungin eri toimintojen kesken.
- Ylin kaupunginjohto sitoutettiin taloyhtiöiden energiansäästötavoitteiden edistämiseen Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla.
- Hanke sai suurta näkyvyyttä eri medioissa, kuten YLE, Helsingin Sanomat ja STT herättäen erityisen positiivista huomiota. Lisäksi hankkeelle tehtiin omat nettisivut sekä aktiiviset sosiaalisen median kanavat.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Taloyhtiöiden alueellinen yhteistyö on sosiaalinen innovaatio, joka tukee kiinteistöjen, asukasyhteisöjen ja asuinalueen kehittämistä myös laajemmin sekä edistää kaupungin ja taloyhtiöiden välistä vuoropuhelua.
- Hankkeen spin-offina on maakunnissa käynnistynyt Taloyhtiöfoorumi-toiminta (Motiva Oy), jossa maakunnalliset energianeuvot perustavat taloyhtiöiden yhteistyöverkostoja energia-asioiden käsittelemiseksi osana Energiaviraston rahoittamaa kuluttajien energianeuvontaa.
- Taloyhtiöklubin toimintaa on mahdollista toteuttaa muissa kaupungeissa.

”

Taloyhtiöklubi antaa kiinteistöille konkreettisen mahdollisuuden yhteistyöhön energiatehokkuuden parantamisessa ja rahan säästämisessä

- Pekka Sauri, ohjausryhmän puheenjohtaja

Vastuutaho: Helsingin kaupunki

Muut konsortioon osallistuvat:

Espeen kaupunki, Vantaan kaupunki, Goodhouse Oy

Kokonaissumma: 88 000 €

Avustusosuus: 50 000 €

Aikataulu: 5/2020-11/2021

Linkki hankkeeseen: <https://www.taloyhtioklubi-hanke.fi/>

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

3. Ilmastoviisaat

Hankkeen tavoitteena oli muuttaa Etelä-Karjalan asukkaiden käyttäytymistä ilmastoystävälliseksi ja konkretisoida ilmastomuutoksen vastaista työtä.

Hankkeella ilmastoajattelu on integroitu Imatran kaupungin päätöksentekoprosesseihin ja sisäisiin johtamiskäytäntöihin, viestitty kuntalaisia ilmastomuutoksesta ja osallistettu heitä ilmastotyöhön. Lappeenrannan kaupunki järjesti Etelä-Karjalan alueella ilmastokiertueen.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Hankkeella on integroitu ilmastoajattelu Imatran kaupungin päätöksentekoprosesseihin ja sisäisiin johtamiskäytäntöihin. Imatralla hankkeessa on kartoitettu ilmastotyön tila ja muodostettu ilmastotyöryhmä uudelleen.
- Hankkeella oli positiivinen vaikutus Imatran kaupungin ilmastotyöhön. Hankevetäjä innosti Imatran ilmastotyöhön mukaan myös paikallisia yrityksiä, yhdistyksiä ja asukkaita.
- Hankkeen aikana Lappeenrannan kaupunki ja Greenreality-palvelut järjestivät Etelä-Karjalan alueella "Päästötöntä menoa" -kiertueen. Kiertue järjestettiin yhdessä EKJH:n, paikallisten autoliikkeiden sekä paikallisten polkupyöräliikkeiden kanssa. Kiertue osallistui maakunnan alueella tapahtumiin tuoden paikalle perinteisiä sekä sähköavusteisia polkupyöriä ja sähkö- sekä hybridiautoja.
- Viestintäsuunnitelma oli jaettu arjen ilmastotekoihin sekä Imatran kaupungin toimenpiteisiin. Arjen ilmastoteoista julkaistiin monipuolisesti tiedotteissa, sosiaalisessa mediassa ja kaupungin ilmastosiivuilla. Ilmastotyöstä Imatran kaupunginvaltuustolle viestitään puolivuositain.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Imatran ilmasto-ohjelman toimenpide-ehdotuksista valittiin parhaat keinot toteuttaa ilmastotekoja ja laadittiin hillintätoimien suunnitelma, jota päivitetään vuosittain.
- Väliraportointi on yhdistettynä tilinpäätöksen valmisteluun. Raportointivastuu siirtyy hankkeen jälkeen hankevetäjältä Hinku-yhteyshenkilölle.
- Tuotettuja ilmastoviestintämateriaalia voidaan hyödyntää hankkeen jälkeen Hinku-yhteyshenkilön ja viestintäyksikön yhteistyössä.

Vastuutaho: Imatran kaupunki

Muut konsortioon osallistuvat: Lappeenrannan kaupunki

Kokonaissumma: 83 330 €

Avustusosuus: 47 000 €

Aikataulu: 5/2020-11/2021

Linkki hankkeeseen: --

4. Klimatsmarta tillsammans

Målet med uppdateringen av klimatstrategin och utarbetandet av en vägplan för Jakobstadsregionen är att skapa en hållbar region där landsbygden och stad samverkar, där transporterna sker på ett hållbart sätt och där man främjar användning av lokala råvaror, produkter och tjänster. Syftet är att ta fram förslag på effektiva åtgärder som minskar utsläppen av växthusgaser och att få lämpliga åtgärder implementerade i de fem medverkande kommunerna.

Projektets resultat och effekter:

- Inom projektet "Klimatsmarta tillsammans" var avsikten att uppdatera Jakobstadsregionens klimatstrategi. Jakobstadsregionens fem kommuner (Nykarleby, Pedersöre, Jakobstad, Larsmo och Kronoby) har inom projektet "Klimatsmarta tillsammans" genom ett brett samarbete utarbetat en ny regional klimatstrategi som sträcker sig från 2021 till 2030. Utarbetandet av strategin har genomförts i samarbete med Jakobstadsregionens utvecklingsbolag Concordias CERM-projekt.
- Hösten 2021 godkändes Jakobstadsregionens klimatstrategi i regionens fem fullmäktigen. Under projektets gång har det varit stor synlighet i diverse kommunikations- och mediekanaler, och det har hållits olika evenemang och informationstillfällen kring projektet och klimatstrategin.
- För att knyta målsättningarna i klimatstrategin om minskade utsläpp starkare till näringslivet har ett klimatkontrakt utarbetats som regionens företag kan underteckna och därigenom deklarerar sitt engagemang för regionens gemensamma klimatmål.

Lösningarnas hållbarhet och skalbarhet:

- Utöver detta har det varit ett ständigt kunskapsutbyte och input mellan tre andra hållbarhetsprojekt i Jakobstadsregionen. Genom detta skapades ett helhetsperspektiv, som är värt att behålla och utveckla.
- Projektet har utmynnat i att två nya projektansökningar planeras för implementering av åtgärder, samt att en ny klimatarbetsgrupp har tillsatts som ska driva och kommunicera klimatarbetet i regionen.

”

Vi vill vara ambitiösa och i kommunerna föregå med gott exempel.

-Sofia Zittra-Bärsund, Miljövårdschef i staden Jakobstad

Ansvarig part: Staden Jakobstad

Andra medlemmar i konsortiet: Larsmo kommun, Pedersöre kommun, Kronoby kommun och Nykarleby stad

Totalsumma: 70 000€

Stödsumma: 42 000 €

Tidsplan: 5/2020-11/2021

Länk till projektet: [Klimatsmarta tillsammans \(jakobstadsregionen.fi\)](https://www.jakobstadsregionen.fi)

5. Kokeileva kaupunkiseutu Joensuu

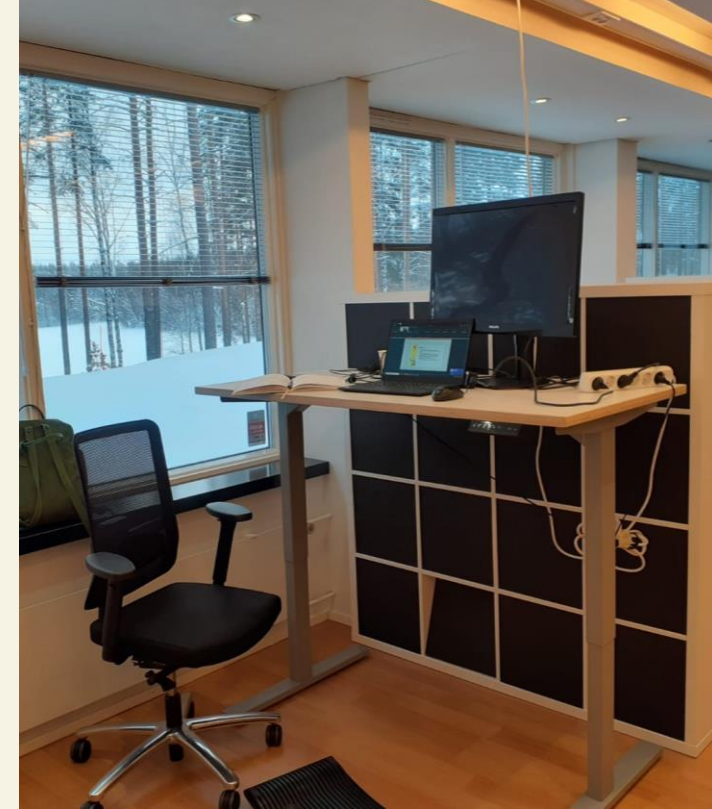
Hankkeessa testattiin kuntarajat ylittäviä etätyön menetelmiä. Kokeiluissa mahdollistettiin etätyö oman asuinkunnan toimitiloissa, kuten kirjastoissa ja tyhissä toimistotiloissa. Tällä tavoin onnistuttiin karsimaan työmatkaliikenteen päästöjä sekä edistettiin kestävää työmatkaliikkumista ja tyhjiin olevien tilojen hyötykäyttöä. Enemmistö koki etätyön lisäävän työskentelyn joustavuutta, tuottavuutta ja tehokkuutta.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Hankkeen tulokset osoittivat, että etätyö ja kodin ulkopuoliset etätyöpisteet ovat vaikuttava keino vähentää työskentelyn ilmastovaikutuksia erityisesti työmatkaliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen osalta. Kodin ulkopuolisilla etätyöpisteillä voidaan vastata moniin kotona työskentelyn haasteisiin, kuten työn ja vapaa-ajan rytmittämiseen, ja niiden sijoittelu kävely- ja pyöräilymatkan päähän työntekijöiden kodeista voi edistää kestävästä liikkumisesta ja tätä kautta myös työntekijän terveyttä. Etätyökokeilulla koettiin olleen positiivisia vaikutuksia jaksamiseen, hyvinvointiin ja työtyytyväisyyteen.
- Kyselyn ja jatkohaastattelun perusteella etätyökokeiluihin valikoitui kunta-alan työntekijöitä, jotka kulkivat henkilöautolla pitkää työmatkaa Pohjois-Karjalassa. Valituille etätyöpisteille oli pääosin mahdollista kulkea pyörällä, kävellen tai julkisella liikenteellä. Etätyön tueksi kokeilijoille tarjottiin osallistava etätyövalmennus, jonka toteutti koulutusyritys Imaction.
- Hankkeen aikana etätyöpisteillä työskenneltiin yhteensä 160 päivää. Etätyökokeilujen aikana säästettiin yhteensä 11 207 ajokilometriä verrattuna siihen, että työntekijät olisivat liikkuneet työpaikoilleen. Työmatkaliikkumisen CO₂-päästöt vähenivät yhteensä noin 1830kg, mikä vastaa noin kuuden henkilön edestakaista lentomatkaa Müncheniin.
- Hanke sai myönteistä huomiota sekä paikallisessa mediassa että yhteistyöverkostoissa. Viestintä saavutti kuntalaiset, verkostot, paikalliset yritykset sekä muut kaupungit ja kunta-alan työntekijät Pohjois-Karjalassa. Toisen hankkeen kanssa järjestettiin myös hankkeiden lopputapahtuma sekä hankkeiden vinkkejä jakava julistenäyttely Joensuun kirjastoissa.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Pysyviä etätyöpisteitä ei hankkeen myötä jää Joensuuhun. Etätyökokeilut ovat kuitenkin helposti monistettavissa ja hankkeen tuloksia voidaan hyödyntää niin julkisella kuin yksityisellä puolella työmatkaliikenteen ilmastovaikutusten vähentämiseksi. Tulevaisuuden työltä osallistujat toivoivatkin hybridimallia, eli toimistotyön ja etätyön yhdistelmää.
- Etätyöpisteiden käyttöönottoa varten on koottu ohjeet, joita alueet, yritykset ja työntekijät voivat hyödyntää. Hankkeen opit jaetaan yhteistyöverkostojen ja muiden kuntien käyttöön.
- Hankkeen vaikuttavuutta lisää se, että kokeilujen aikana omaksutut tavat, kuten pyörän käyttö työ- ja asiointimatkoilla, voivat jäädä käyttöön myös kokeilujen jälkeen.

Vastuutaho: Joensuu

Kokonaissumma: 50 000 €

Avustusosuus: 30 000 €

Aikataulu: 9/2020-5/2021

Linkki hankkeeseen: Linkki [hankkeeseen](https://climatejoensuu.fi) (climatejoensuu.fi)

6. Yritysten ilmastoteot kasvuun ja näkyviin

Hankkeessa kehitettiin Kaarinan kaupungin alueella toimivien yritysten ilmastotyötä. Samalla edistettiin kunnan ja alueen yritysten välistä ilmastoyhteistyötä.

Hankkeeseen mukaan lähteviä yrityksiä opastettiin toimiensa parempaan viestintään sekä johdonmukaisen päästövähennyspolun laatimiseen.

Hanke onnistui tavoitteessaan integroida ilmastotoimet osaksi Kaarinan kaupungin ja yritysten välistä yhteistyötä sekä mukana olleen yritysryhmän aktivoimisessa ilmastotoimiin.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Yritysten ilmastoteot kasvuun ja näkyviin –hankkeessa yrityksille järjestettiin viiden koulutuksen sarja, jonka aikana yritykset lähtivät aktiivisesti edistämään ilmastotyötään, kartoittamaan päästövähennyskeinoja ja selvittämään toimintansa hiilijalanjälkeä sekä suunnittelemaan energiatehokkuusinvestointeja. Koulutukset koettiin onnistuneiksi ja ne vastasivat yritysten odotuksiin ja tarpeisiin, motivoivat ilmastotyössä eteenpäin sekä auttoivat hahmottamaan konkreettisia toimenpiteitä ja tekoja. Hankkeessa järjestettiin myös hankintakoulutusta viranhaltijoille.
- Hanke tuotti pk-sektorin yritysten ilmastotyön käynnistämisen tueksi Yritysten ilmastotyön askeleet –työkirjan. Työkirja on julkaistu osoitteessa: valonia.fi/yritysten_ilmastoteot.
- Hanke kuvasi videosarjan, jossa kuultiin Kaarinan kaupungin ilmasto-ohjelmasta, ilmastotoimien vaikutuksista Kaarinan kehityksen työhön sekä hankkeeseen osallistuneiden yritysten ilmastoteoista sekä jatkosuunnitelmista.
- Hankkeen tärkeimpinä saavutuksina voidaan pitää Kaarinan kehitys Oy:n sitoutuneisuutta ilmastoteeman entistä vahvempaan integroimiseen osaksi kehitysyrityksen perustyötä. Näin hankkeen aikana lisääntynyt tieto sekä työkalut jäävät jatkokäyttöön ja hankkeen vaikuttavuus kasvaa vielä sen päätyttyä.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Tulosten viestinnän, pysyvän työkalun ja Kaarinan kehityksen jatkotyön kautta hankkeessa aloitettu työ jatkuu ja tavoittaa yrityksiä myös hankkeen päätyttyä. Yrityksen ilmastotyön askeleet –työkirjaa tullaan hyödyntämään sekä Kaarinan kehitys Oy:n toiminnassa että Valonian jatkohankkeissa.
- Koulutustilaisuuden materiaalit koottiin Valonian sivuille jaettavaksi ja katsottavaksi. Koulutusmateriaalit sekä videot ovat vapaasti myös muiden toimijoiden käytettävissä, ja niitä suositellaan hyödynnettäviksi.
- Jatkumona hankkeelle ja osana ilmasto-ohjelman toimeenpanoa vuonna 2022 käynnistetään selvitystyö Kaarinan ilmasto-ohjelman elinkeino- ja yritysvaikutuksista.

Vastuutaho: Kaarina

Muut konsortioon osallistuvat:
Valonia, Kaarinan kehitys Oy

Kokonaissumma: 83 000 €

Avustusosuus: 50 000 €

Aikataulu: 5/2020-11/2020

Linkki hankkeeseen: [hankkeeseen](http://hankkeeseen.kaarina.fi) (kaarina.fi)

7. Kestävän kasvun Karkkila – pienen kaupungin ilmastojohtamismalli

Hankkeessa laadittiin Kestävä Karkkila –ohjelma, jonka puitteissa kaupungille toteutettiin myös ohjelmaa tukeva tiekartta.

Karkkilaan luotiin ilmastojohtamismalli, joka yhdistää strategista ohjausta konkreettisiin toimiin. Ilmastojohtamishankkeen avulla tuettiin osallistamista ja ilmastotyötä kunnassa laajemmin.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Karkkilaan laadittiin Kestävä Karkkila –ohjelma. Kestävä Karkkila -ohjelma luotiin vallitsevien säästösten ja sopimusten pohjalle. Keskeisimpänä rajaavina sopimuksina YK:n Agenda 2030 sekä Pariisin ilmastopimus.
- Ohjelman sisältö on jaettu Karkkilaan sopiviin teemoihin. Teemat ovat kestävä maankäyttö ja liikenne, ympäristön tila, resurssiviisas kuluttaminen ja tuotanto, tietoisuus ja yhteistyö sekä sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys. Kestävä Karkkila -ohjelma linjaa yleiseksi tavoitteekseen hiilineutraalin Karkkilan vuoteen 2035 mennessä.
- Kestävä Karkkila -ohjelma täydentää hankkeessa laadittu tiekartta, joka sisältää tarkennetusti tavoitteet toimialoille ja toimille, joiden mukaan hiilineutraaliustavoitteeseen päästään.
- Yhtenä tärkeimmistä toteutuneista tavoitteista hankkeessa saatiin sisällytettyä kestävä kehityksen tavoitteet sekä osallistamisen kehittämisen tavoite valmisteilla olleeseen kaupunkistrategiaan.
- Sekä Kestävä Karkkila –ohjelma että ilmastojohtamismallin luominen nähdään Karkkilassa jatkuvina kehitystoimenpiteinä, jotka saatiin käynnistymään tämän hankkeen avulla.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Tiekarttatyötä täydennetään laatimalla vuosittain indikoitavat mittarit, joiden avulla edistymistä voidaan helposti seurata myös toimipisteittäin. Riskinä voidaan myös pitää resurssihaastetta, jos tiekarttatyön seurantaan ei voida osoittaa henkilöresursseja.
- Ilmastojohtamistyö jatkuu myös hankkeen jälkeen. Hankkeelle asetetut seurannan sekä arvioinnin toimenpiteet, jotka ovat vasta juuri käynnistyneet tai käynnistymässä saatetaan loppuun.

Vastuutaho: Karkkilan kaupunki

Kokonaissumma: 81 400 €

Avustusosuus: 48 800 €

Aikataulu: 5/2020-10/2021

Linkki hankkeeseen: -

8. Toimenpideohjelmat näkyväksi ja osaksi käytännön toimintaa

Tässä hankkeessa Keravalla ja Järvenpäässä otettiin käyttöön Ympäristövahti. Tavoitteena oli, että yksittäisten toimenpiteidenseuranta tulee luonnolliseksi osaksi kaupungin työntekijöiden toimintaa, ja raportointi toteutetaan mahdollisimman avoimesti.

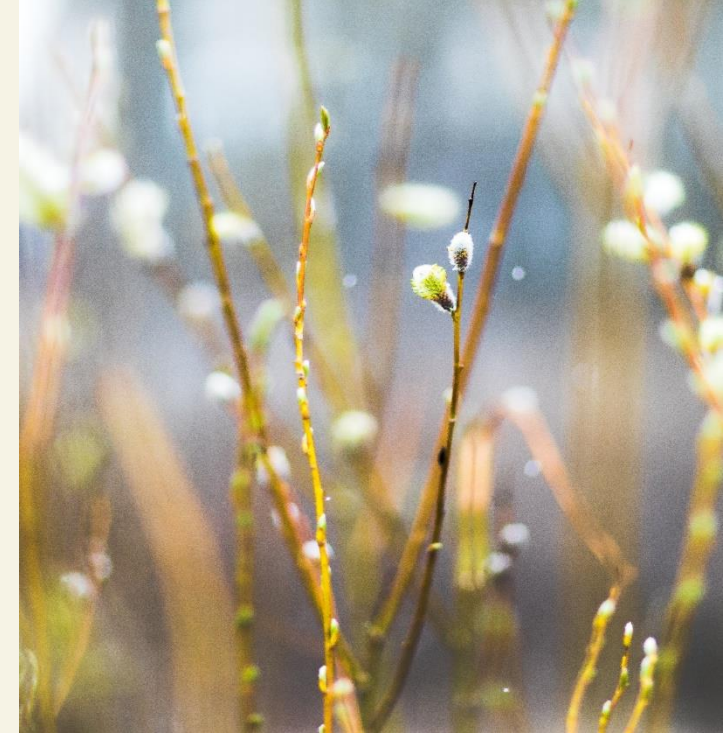
Pilotoimalla työkalun käyttöönottoa hankekunnissa sekä kehittämällä käyttöliittymää Microsoft-pohjaiseksi ja kuntaorganisaatiosta riippumattomaksi pyritään helpottamaan palvelun ja toimintamallin käyttöönottoa jatkossakin useammassa kunnissa.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Toimenpideohjelmat näkyväksi ja osaksi käytännön toimintaa –hankkeen päätuloksena otettiin käyttöön Ympäristövahti-palvelu, joka tukee kaupunkien ilmasto- ja ympäristöjohtamista.
- Hanke edisti ilmasto- ja ympäristöjohtamisen toimintatapojen kehittämistä työkalun avulla. Toimenpiteiden mittareita kehitettiin, vastuutahoja tunnistettiin ja raportointiprosessin kuvaamista edistettiin.
- Keskeinen uusi ominaisuus aiempiin palveluihin verrattuna oli, että Keravan ja Järvenpään Ympäristövahti-verkkosivuille luotiin mahdollisuus jättää kommentti tai kysymys koskien toimenpiteitä. Tällä toiminnallisuudella edistetään kuntalaisten ja sidosryhmien mahdollisuuksia vaikuttaa kaupungin ilmastotyöhön.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Hankkeessa tehtiin perusteellista vertailua erilaisista toteutustavoista ja koottiin oppeja hankkeen lopuksi julkaistuu käsikirjaan. Käsikirjan avulla pienemmille kunnille tarjotaan mahdollisuus keskittyä olennaisiin lähtökysymyksiin ja määrittelyvaiheeseen, jolloin ei tuhata resursseja ottamalla käyttöön ratkaisua, joka ei lopulta vastaakaan oman kunnan tarpeita. Hankkeen turvin pystyttiin myös kehittämään toisenlainen toteutustapa Microsoftin työkaluihin pohjaten ja tuottamaan tekninen liite tämän ratkaisun kuvaamiseksi. Jatkossa kyseinen toteutus on siten huomattavasti kevyempi prosessi muissa kunnissa.
- Ympäristövahdin käytön jatkumista hankekaupungeissa tukee kaupunkien sitoutuminen vuosittaiseen toimenpideohjelmien raportointiin päättäjille. Koska kaikki toimenpiteet ja raportointiprosessi on viety Ympäristövahtiin, toimii tämä lähtökohtaisesti jatkossa seurannan ja raportoinnin työkaluna.

Vastuutaho: Kerava

Muut konsortioon osallistuvat: Järvenpää, Helsinki, Vantaa, Uudenmaan liitto

Kokonaissumma: 83 000 €

Avustusosuus: 50 000 €

Aikataulu: 8/2020-11/2021

Linkki hankkeeseen: [hankkeeseen](https://www.jarvenpaa.fi/hankkeeseen) (jarvenpaa.fi)

9. Maalaisjärkielämää - Ilmastokestävää elämää harvaanasutulla maaseudulla

Hankkeessa pureuduttiin harvaanasutun maaseudun ilmastotyön erityispiirteisiin ja pohdittiin ilmastokestävää elämäntapaa näillä alueilla. Hankkeen kohderyhmää olivat kaikki 22 keskisuomalaisista kuntaa sekä muut keskisuomalaiset toimijat.

Löydettiin keinoja, joilla kuntalainen voi elää ilmastokestävää elämää, millä tavoin kunta voi mahdollistaa ilmastokestävää elämäntapaa ja miten kunta yhdessä yritysten kanssa voi kehittää ilmastokestävää liiketoimintaa ja näin luoda elinvoimaa alueelle.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Keski-Suomen liiton vetämässä hankkeessa aktivoitiin Keski-Suomen kuntia systemaattiseen ilmastotyöhön sekä nostettiin esille erityisesti harvaanasuttujen seutujen ilmastotyön erityispiirteitä. Hankkeessa järjestettiin työpajoja ja tapahtumia niin kunnille, kuntalaisille kuin yrityksille.
- Yksi hankkeen merkittävimmistä tuloksista oli yhteiskehittämisen konseptin luominen, jota kunnat voivat hyödyntää kehittäessään ilmastotyötä yhteistyössä kuntalaisten, yritysten ja muiden tahojen kanssa. Tämä työpajakonsepti on suunniteltu erityisesti kunnille, jotka pohtivat, miten ilmastotyötä kannattaisi aloittaa ja kehittää.
- Hankkeessa luodut ilmastohahmot olivat viestinnällisesti merkittäviä, ja ne seikkailivat Keski-Suomen liiton sosiaalisen median kanavissa kertoen erilaisten elintapojen vaikutuksesta hiilijalanjälkeen. Lisäksi valokuvakilpailu saavutti laajaa näkyvyyttä ja toi esiin arjen ilmastotekoja.
- Tässä hankkeessa keskeisessä roolissa yritystyöpajojen osalta oli yhteistyö Keski-Suomen yritysten ympäristövastuullisuusverkosto (YmpyräKS) kanssa.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Hankkeen aikana Keski-Suomen ilmastotyö edistyi merkittävästi, ja hankkeen puitteissa saatiin pohjustettua tulevaa ilmastoyhteistyötä odotettuakin paremmin. Hankkeen tulokset olivat erittäin hyödyllisiä maakunnan strategiaprosessissa.
- Kaikki hankkeessa luodut materiaalit ovat vapaasti saatavilla ja ladattavissa nettisivuilta, mikä lisää hankkeen pitkäaikaista vaikuttavuutta

”

Tällä hankkeella konkretisoidaan sitä, että maaseutu on osa ilmastoratkaisua.”

- Hannu Koponen, kehittämisspäällikkö

Vastuutaho: Keski-Suomen liitto

Kokonaissumma: 74 141 €

Avustusosuus: 44 484 €

Aikataulu: 11/2020-10/2021

Linkki hankkeeseen: --

10. Kestävät –ilmastoyhteistyö

Kestävät –ilmastoyhteistyö tehosti neljän eteläpohjalaisen kunnan yhteistyötä kestävän kehityksen ja ilmaston eteen.

Hankkeen avulla kunnat:

- päivittivät kuntien yhteisen ilmastostrategian ja kuntien omat kestävän kehityksen ohjelmat*
- tehostivat yhteistyötä keskenään ja sisäisesti ja perustavat kuntajohtajien ilmastofoorumin*
- toteuttivat energiatehokkuustoimenpiteitä ja loivat vihreän energian käytölle uudet tavoitteet*

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Hankkeen isoimpina tuloksina päivitettiin yhteinen ilmastostrategia sekä kuntakohtaiset kestävän kehityksen ohjelmat. Lisäksi kehitettiin ohjeita, raportointia ja mittareita, jotka tukevat ilmastotyön seuranta- ja arviointia. Perustettiin kuntajohtajien ilmastofoorumi, johon kutsuttiin kuntajohtajat ja yksi energiansäästötiimin edustaja kuntaa kohden tiedonvaihdon turvaamiseksi ilmastofoorumin ja energiansäästötiimien välillä.
- Kuntien kiinteistöjen ja ajoneuvojen vihreän energian käytöstä laadittiin selvitys ja luotiin uudet tavoitteet vihreän energian käytölle vuoteen 2030 mennessä. Ilmastoratkaisuille tehtiin kohtaamispaikka Kestävät -ilmastoyhteistyön internetsivulle ja järjestettiin koulutusta kuntien työntekijöille.
- Hankkeessa on viestitty monipuolisesti niin kuntien sisäisesti, sosiaalisessa mediassa kuin erilaisissa tapahtumissa. Yrityksiä on myös osallistettu kertomaan omista ilmastotoistaan.
- Hankkeen vaikuttavuus kasvoi merkittävästi, kun se onnistui lisäämään kuntajohtajien kiinnostusta, osallistumista ja sitoutumista ilmastotyöhön. Myös päättäjien ja yritysten tahtotila sekä ymmärrys ilmastotoimien vaikutuksista ympäristöön ja talouteen vahvistui hankkeessa. Lisäksi luottamushenkilöiden osaaminen kasvoi, mikä parantaa päätöksenteon laatua.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Hankkeessa tuotettiin ilmastostrategia, johon myös muiden alueen kuntien on helppo liittyä mukaan.
- Kuntajohtajat saatiin sitoutettua toimintaan uudella tasolla, sillä heidän tuellaan ja osallistumisellaan ilmastotyön ja energiatehokkuustoimien toteuttaminen on helpompaa.
- Hankerahoitusta pidetään tärkeänä laadukkaamman ilmastotyön järjestämiseksi myös jatkossa.

Vastuutaho: Lapuan kaupunki

Muut konsortioon osallistuvat:

Alavuden kaupunki
Kurikan kaupunki
Kuortaneen kunta

Kokonaissumma: 83 400 €

Avustusosuus: 50 000 €

Aikataulu: 8/2020-11/2021

Linkki hankkeeseen: www.kestavatkunnat.fi

11. Geotermisen energian kartoitus ja keskisyvän geoenergian hyödyntäminen

Hanke tuotti selvityksen Muhoksen kallioperän paikallisista olosuhteista.

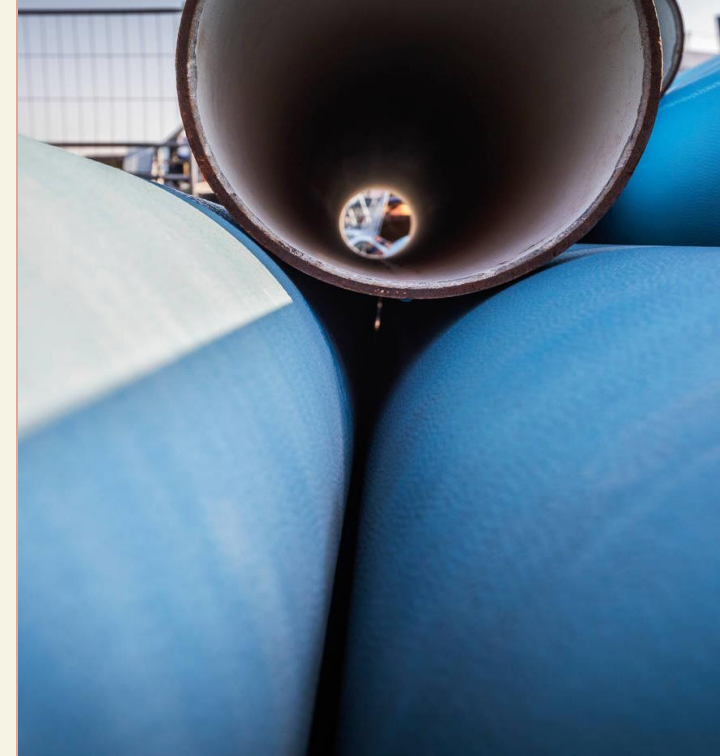
Hanke tuotti laskentamallin ja ohjeistusta, joiden avulla voidaan arvioida, milloin keskisyvän geotermisen energian rakentaminen voi olla taloudellisesti järkevää verrattuna perinteiseen maalämpöjärjestelmään ja kaukolämpöön.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Hankkeessa Geologian tutkimuskeskus (GTK) selvitti geotermisen energian hyödyntämismahdollisuuksia Muhos-muodostuman sekä Kirkkosaaren alueella. Selvitys osoitti, että keskisyvän geotermisen energian potentiaali, erityisesti kahden kilometrin pituisesta energiakaivosta, on yhtä lupaava kuin vastaavalta syvyydeltä eteläisen Suomen potentiaalisimmalla rapakivialueella, missä termogeologiset olosuhteet muutoin ovat suotuisimmat kuin Muhoksella. Matalan geotermisen energian eli maalämmön potentiaali on Muhoksella vastaavasti heikompi.
- Hankkeen tuloksena Muhos- muodostuman alueella on hyvä keskisyvän geotermisen energian potentiaali, erityisesti kahden kilometrin syvyydestä energiakaivosta. Matalan geotermisen energian eli maalämmön potentiaali on muhoksella vastaavasti heikompi verrattaen eteläisen Suomen potentiaalisimpaan rapakivialueeseen.
- GTK:n selvityksiin pohjautuen Oulun ammattikorkeakoulun toimesta tehtiin oppilastöinä ja yhteistyössä SMARTrenew –hankkeen kanssa Kirkkosaaren alueelle vertailu energiantuotanto- ja jakeluvaihtoehtoista sekä keskisyvän geotermisen energian jakelu- ja käyttömahdollisuuksista alueella. Vertailukohtana oli Kirkkosaaren alueen liittäminen olemassa olevaan Muhoksen kaukolämpöverkkoon.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Hankkeessa laadittua selvitystyötä voi hyödyntää kaavoituksen ja alueiden suunnittelun taustatietona Muhos –muodostuman alueella ja laajemminkin.
- Selvityksen perusteella voidaan todeta, että maa- ja kallioperän olosuhteet ja geotermisen energian potentiaali voivat vaihdella pienelläkin alueella, joten suunniteltaessa keskisyvien lämpökaivojen rakentamista olisi hyvä ensin selvittää maa- ja kallioperän olosuhteet.
- CHP –laitoksessa voitaisiin hyödyntää Muhoksen alueen vahvaa maataloussektoria ja sen tuottamaa biokaasua. Jatkosuunnittelussa on tarpeen yhteensovittaa ja mitoittaa geoenergian ja alueellisen CHP-laitoksen muodostama hybridiratkaisu ja alueen kokonaisenergian tarve.
- Kirkkosaaren uuden asuntoalueen energian hankintaratkaisussa ja rakentamisessa tullaan hyödyntämään hankkeessa laaditun selvityksen tuloksia.

Vastuutaho: Muhoksen kunta

Muut konsortioon osallistuvat:

Limingan kunta
Tyrvävän kunta
Utajärven kunta
Geologian tutkimuskeskus GTK
Oulun Seudun Ammattikorkeakoulu
Oulun Seudun Sähkö OY

Kokonaissumma: 83 000 €

Avustusosuus: 50.000€

Aikataulu: 5/2020-11/2021

Linkki hankkeeseen: [Tiedote](#) (muhos.fi)

12. Kestävästi töihin

Porvoo haluaa tukea asukkaidensa kestäviä elämäntapoja mahdollistamalla kestävän arjen valinnat. Työmatkojen osuus henkilöautomatkoista on merkittävä, joten työ- ja työasiamatkojen kulkutapaan vaikuttamalla voidaan vaikuttaa ilmastotavoitteen saavuttamiseen.

Päästövähennyspotentiaali vaihteli organisaatioissa 11–48 % välillä.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Hanke onnistui tavoitteissaan ja edisti kestävästä liikkumisesta laajasti organisaatioissa. Hankkeessa toteutettiin toimipisteiden olosuhteiden alkukartoitus, haastekisoja ja sähköpyöräkokeiluja pilottitoimenpiteinä. Organisaatioille laadittiin myös liikkumissuunnitelmat, jotka sisältävät olosuhteisiin, käytäntöihin ja kannustamiseen liittyviä toimenpiteitä. Niitä täsmennettiin organisaatiokohtaisissa työpajoissa.
- Osa organisaatioista ryhtyi toimiin jo hankkeen aikana muun muassa kunnostamalla sosiaali- ja rakentamalla turvallisia pyöräpysäköintejä, jolloin kävely ja pyöräily ovat työntekijöille houkuttelevampia vaihtoehtoja työmatkoilla.
- Organisaatiot kokivat hankkeen hyödylliseksi ja arvostivat erityisesti kestävän liikkumisen teeman tuomista laajempaan keskusteluun sekä kyselyistä saatuja tietoja liikkumisen nykytilasta ja sen tukemisen mahdollisuuksista.
- Hankkeessa perustettiin myös Kestävästi töihin –verkosto, jossa organisaatiot voivat tehdä yhteistyötä kestävän työmatkaliikkumisen edistämiseksi.
- **Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:**
- Organisaatioille laaditut liikkumissuunnitelmat tähtäävät jatkossa kestävien kulkutapojen edistämiseen sekä työ- että asiointimatkoilla, mikä luo odotuksia hankkeen pitkäaikaisvaikutuksista kulkutapajakaumaan.
- Hankkeen laajempia vaikutuksia työntekijöiden kulkutapajakaumaan voi odottaa myöhemmin, kun liikkumissuunnitelmat ja hankkeen opit jalkautuvat käytäntöön..

”

Hanke on hyvä esimerkki siitä, kuinka voimme kytkä päästöjen vähentämisen myös oman hyvinvointimme edistämiseen.

- Sanna Päivärinta, kestävän kehityksen asiantuntija

Vastuutaho: Porvoo kaupunki

Muut konsortioon osallistuvat:

Itä-Uudenmaan kehitysyritys Posintra
Sitowise Oy
Porvoo kaupungin ja Posintran lisäksi hankkeeseen osallistuvat myös ABB, Nordea ja Varuboden Osla

Kokonaissumma: 63 425 €

Avustusosuus: 38 055 €

Aikataulu: 5/2020-11/2021

Linkki hankkeeseen: [Kestävästi töihin – verkkosivusto](#) porvoo.fi)

13. Kestävät vaihtoehdot öljylämmitykselle

Hankkeen tavoitteena oli kannustaa kiinteistönomistajia siirtymään öljylämmityksestä muihin lämmitysmuotoihin tarjoamalla kohdennettua tietoa vaihtoehdoista, kustannuksista ja saatavilla olevista tuista sekä palveluista. Haasteena lämmitysmuodon vaihdossa on, että kiinteistönomistajilla ei välttämättä ole resursseja energiaremonttiin. Osana hanketta selvitettiin mahdollista energiaköyhyyttä ja toisaalta kuntien nykyisten palveluiden saavutettavuutta ja parantamismahdollisuuksia.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Kestävät vaihtoehdot öljylämmitykselle -hanke saavutti keskeisiä tuloksia Päijät-Hämeen alueella. Hankkeen myötä asukaskyselyyn saatiin 598 vastausta, mikä auttoi kartoittamaan alueen öljylämmityskiinteistöjen määrää ja kiinteistönomistajien kiinnostusta siirtymään vähähiilisempiin lämmitysmuotoihin. Kyselyn tuloksia käytettiin kuntien rekistereiden päivittämiseen, mikä parantaa viestintää ja päästölaskentaa tulevaisuudessa. Lisäksi työpajassa esille nousseet kehitysehdotukset auttavat parantamaan kuntien palveluprosesseja ja tiedon saatavuutta asukkailla.
- Vaihtoehtoja öljylämmitykselle –tilaisuuksiin osallistui lähes 150 hlö. Lisäksi järjestettiin hankkeen lopputilaisuus ”Energiaratkaisut pientaloissa ja taloyhtiöissä”, joka tavoitti myös hyvin osallistujia. Tilaisuuksien ansiosta asukkaat saivat suoraa tietoa asiantuntijoilta ja urakoitsijoilta. Puhelinneuvontapalvelua käytettiin kahdessa vaiheessa yhteensä 115 asukkaan toimesta.
- Hanke herätti laajaa kiinnostusta ja sai näkyvyyttä paikallismediassa, sosiaalisessa mediassa ja eri verkostoissa. Radiohaastatteluja tehtiin kaksi kappaletta ja YLE-uutisten paikallisilla sivuilla oli myös hankkeella yksi osuma. Lisäksi Päijät-Hämeen liiton nettisivuilla olevaa omaa hankesivua päivitettiin.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Hankkeen aikana luodut ratkaisut ja saavutukset ovat kestäviä ja skaalautuvia. Asukkailla tarjotut tiedot ja neuvontapalvelut sekä kuntien rekistereiden päivitys parantavat pitkällä aikavälillä energiankäytön tehokkuutta ja vähentävät päästöjä. Kunnat suunnittelevat öljylämmityksestä luopuneiden kiinteistöjen seurantaa, mikä edistää läpinäkyvyyttä ja auttaa hallitsemaan alueen päästötavoitteita.
- Lisäksi hankkeen lopussa tuotetut videot toimivat tiedonvälityksen välineenä kuntien ja asukkaiden keskuudessa hankkeen päättymisen jälkeen.
- Hankkeen tuloksena syntynyt yhteistyö eri toimijoiden, kuten kunnan eri organisaatioiden ja yksiköiden välillä, on luonut hyvän pohjan tuleville ilmastotoimille.

Vastuutaho: Päijät-Hämeen liitto

Muut konsortioon osallistuvat:
Asikkala, Heinola, Lahti, Padasjoki, (Hollola), Päijät-Hämeen pelastuslaitos

Kokonaissumma: 60 000 €

Avustusosuus: 36 000 €

Aikataulu: 5/2020-8/2021

Linkki hankkeeseen: [hankkeeseen](https://hankkeeseen.pajjat-hame.fi) (pajjat-hame.fi)

14. Taklataan ilmastoahdistus!

Turun kaupungin hankkeessa kehitettiin ilmastoviestintää eri kohderyhmille. Hankkeessa laadittiin kaupungin ja yritysten ilmastoviestintäsuunnitelmat, uusittiin Hiilineutraali Turku -sivut, ja luotiin yrityksille ilmastoverkosto. Kuntalaisia kannustettiin ilmastoystävälliseen elämään 1,5 asteen konseptin avulla, ja nuoria sekä työyhteisöjä aktivoitiin ilmastotyöhön kampanjoiden kautta. Lisäksi toteutettiin koko kaupungin laajuinen ilmastoviestintäkampanja, joka näkyy katukuvassa.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Hanke lisäsi tietoisuutta Turun kaupungin ilmastotyöstä ja sen tavoitteista niin kuntalaisten kuin kaupunkiorganisaation sisällä. Kaupunkilaisille kehitettiin "1,5 asteen elämä" -konsepti, joka viestii ilmastoystävällisestä elämästä. Yrityksille suunnattu Ilmastojoukkue-konsepti kasvatti ilmastotekojen määrää (18 uutta ilmastotekoa) ja lisäsi viestintää yritysten ilmastotoimista kaupungin kanavilla. Turun Nuorisovaltuuston ja kaupungin välinen ilmastoyhteistyö vahvistui.
- Työyhteisöjä innostettiin ilmastotekoihin yhdessä Ekotukitoiminnan kanssa. Konseptiksi kehitettiin yhteistyössä Ekotuen ja Valonian kanssa Ilmastopeli, joka on yhteisöllinen lautapeli. Se on lautapeli, jonka voi ripustaa työpaikan taukuhuoneen seinälle. Palautekyselyn perusteella peli oli lisännyt yhteisöllisyyttä sekä keskustelua työpaikan vastuullisuusteosta. Peliä pidettiin myös hauskana ja mukavana aktiviteettina.
- Nuorten videokilpailu toteutettiin yhteistyössä japanilaisten kaupunkien kanssa, ja voittajavideot esitettiin COP26-ilmastokokouksessa ICLEI:n avulla. Yhteistyö somevaikuttajien kanssa toi Turun ilmastotyön nuorten tietoisuuteen TikTokin ja Instagramin kautta.
- Hankkeen aikana viestintä oli erittäin laajaa ja näkyvää sosiaalisessa mediassa, katukuvassa ja kaupungin nettisivuilla, ja se sai huomiota myös paikallismediassa sekä useilla foorumeilla, kuten FISU ja ICLEI. 1,5 asteen viesti saatiin vakiinnutettua osaksi kaupungin omaa ilmastoviestintää. Ilmastoviestinnän sisältöstrategioita kaupungin ilmastotyöstä ja yritysyrityksestä tehtiin yhdessä viestintätoimisto Groundin kanssa.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Ilmastopeliä voidaan mahdollisesti laajentaa Ekotuen ulkopuolelle myös muille kiinnostuneille työyhteisöille ja yrityksille.
- Ilmastojoukkueen toiminta jatkuu tapahtumien ja viestinnän muodossa, ja sitä kehitetään edelleen IKLU hankkeen aikana.
- Hankkeen oppeja voidaan jakaa myös tulevaisuudessa muille kunnille ja verkostoille, jotka pohtivat samojen teemojen kehittämistä.

Vastuutaho: Turun kaupunki

Muut konsortioon osallistuvat:
Ekotuki, Valonia, Kauppakamari

Kokonaissumma: 100 000€

Avustusosuus: 50 000 €

Aikataulu: 5/2020-11/2021

Linkki hankkeeseen: www.turku.fi/ilmasto

Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelma

<https://ym.fi/kuntien-ilmastoratkaisut-ohjelma>

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

